

Indiscutiblement, el futbol és l'esport rei des de fa més d'un segle. Res ni ningú li ha pogut treure fins al dia d'avui la plusvàlua d'irracionalitat i passió que desperta el joc de la pilota a peu. Però darrere d'una mitologia enaltida per jugadors llegendaris, per gols impossibles i per emocions irrepetibles, el futbol també amaga un tuf de malvestats que, tard o d'hora, acaben saltant a la llum pública.

Futbol connection

Els romàntics de l'esport diuen que els diners en tenen la culpa de tot plegat, altres culpen el minso esperit esportiu que mostren els dirigents dels clubs quan toca fer i desfer, i encara hi ha qui diu que, al capdavant, és l'aficionat qui ha corromput el futbol. L'aficionat? Teories sociològiques apunten que la massa s'ha recolzat amb més o menys premeditació en la divisa, "per guanyar tot s'hi val". Però, realment, l'espectacle del futbol ha de supeditar-se a les martingales de presidents i juntes directives? El dopatge és un mal necessari? Cal pagar tant a les anomenades "estrelles" del firmament futbolístic? Són necessaris els agents o intermediaris de futbolistes? Per què ningú no posa fre a la revenda d'entrades? Cal que les administracions públiques ajudin tant les entitats futbolístiques? I què en diu Hisenda, dels diners que no arriben a les arques tributàries? Algú es creu que les directives no financen els desplaçaments dels grups més

radicals de cada casa? Massa interrogants per a un esport carregat d'interessos de tot tipus. Massa preguntes per a un esport que ha de lluitar a tothora contra la cobdícia i la hipocresia d'una elit oligopòlica. Molt lluny deu quedar la frase de l'escriptor Albert Camus —que havia estat porter a Algèria— quan en una entrevista va arribar a dir: "Tot el que sé de moral, ho dec al futbol."

Cafè per a tothom. En les darreres setmanes els aficionats del FC Barcelona han viscut, perplexos, com en la contractació del jugador brasiler Geovanni, s'ha denunciat la pèrdua de 6 milions de dòlars (1.170 milions de pessetes), un *culebrón* que potser mai tindrà un final prou clar. L'exjugador del club Jesús Pereda ha reiterat en diverses conferències de premsa que ell i el seu equip, a càrrec del Barcelona, havien arribat a un acord econòmic amb el Cruzeiro, club de procedència de Geovanni, per valor de 2.300 milions de pessetes, però que la interces-

L'afició és la part més indefensa de l'univers futbolístic. Il·lusió, passió i emoció, termes oposats a les martingales d'alguns directius.

sió de certs dirigents del Barça —concretament el director esportiu, Anton Pareta, i l'assessor presidencial en matèria de traspessos, Josep M. Minguella— va provocar la inflació del preu final, que ha estat de 3.400 milions de pessetes. En aquesta línia, una font propera al club sospita que el davanter Javi Moreno, de l'Alabès i ara del Milan, no va fitxar pel Barça fa tot just un mes perquè no hauria volgut canviar de representant a favor d'un intermediari proper a Minguella.

No cal dir que el club català ha denunciat les paraules de Pereda i ha al·legat que aquest no té cap prova per malfiar-se dels patrons barcelonistes. Però el soci, ja prou desconcertat amb l'errònia marxa esportiva del seu equip, sap que els seus diners, els diners que paga any rere any en concepte de quota associativa, fluctuen d'una manera sorprenent a l'hora de fitxar. Ja l'any 1997 el fitxatge d'un altre jugador brasiler, Sonny Anderson, va destapar l'escàndol. Si bé l'aleshores president Josep Lluís Núñez va assegurar una i mil vegades que el davanter havia costat 3.000 milions de pessetes, les auditories van demostrar que el preu real havia estat de 4.375 milions. A on van anar a parar els 1.375 milions?

De moment, el president del Barça, Joan Gaspart, ha nomenat una comissió in-

vestigadora perquè esbrini què ha passat amb "l'afer Geovanni". Però Lluís Bassat, l'opositor a Gaspart en les darreres eleccions, creu que "una comissió d'investigació formada per membres de la pròpia directiva no és un instrument vàlid per esbrinar els fets i, si fos necessari, reclamar responsabilitats si hi hagués corrupció o mala gestió". El publicista reclama una comissió formada per persones independents de l'entitat. Paral·lelament, és ben sabut que alguns dirigents de l'actual junta, força crítics amb la gestió del seu president, busquen proves per demostrar si la corrupció s'ha establert a les oficines del Camp Nou. A més, fa uns dies, el ja exjugador francès Emmanuel Petit va confessar que no creia que l'Arsenal —el seu anterior club i també de l'holandès Marc Overmars— cobrés pel traspàs del neerlandès el preu que el Barcelona havia fet oficial. En números rodons, i seguint les paraules del periodista català Quique Guasch, de Televisió Espanyola, el Barcelona hauria pagat 8.700 milions de pessetes per dos futbolistes, però a Londres només n'hi van arribar menys de 6.000. El comptes auditats pel club anglès ens mostraran, d'aquí a uns dies, qui té raó.

En defensa del Barcelona —i, evidentment, dels altres clubs grans que realit-

zen operacions d'aquesta envergadura— cal atribuir aquest tipus d'irregularitats a la mà fosca dels comissionistes, o representants, o intermediaris, o agents, o, en el pitjor dels casos, traficants de futbolistes. Si bé la feina dels agents està supeditada a un seguit de normes col·legiades i internacionals (per exercir cal ser agent FIFA, és a dir, ser membre de la Iafa, International Association Football Agents) les disfuncions de qui, a priori, ha de curar de l'economia dels futbolistes, estan a l'ordre del dia. La geomètrica progressió a l'alça del preu d'un futbolista és deguda a la tasca de l'agent FIFA, que té la premsa i la pressió popular com a aliats per a difondre les virtuts d'un jugador, que un dia val 10 i l'endemà ja en costa 100. Tot plegat se solucionaria si els clubs de futbol tinguessin en nòmina un professional encarregat de negociar els traspessos i no pas, com ha succeït amb el FC Barcelona, tenint com a assessor Minguella —que no ha estat ni estarà, segons ha comentat Joan Gaspart, en plantilla—, que no dubta a incloure mànagers afins a ell en algunes operacions.

Contractes a les escoles bressol.

El representant de futbolista —una figura que en alguns casos correspon al pare

Presidents entre reixes

ESTAT ESPANYOL

Castro Farina (Celta de Vigo). Va estar implicat en l'afer de l'oli d'oliva robat dels dipòsits de Redondela.

Marcos Eguizábal (Logronyès). Condemnat per l'Audiència Provincial de Logronyo a sis mesos i un dia de presó per un frau a l'Hisenda Pública.

Joan Vilà Reyes (Espanyol). L'any 1969 fou condemnat a presó com a màxim responsable del cas Matesa, un escàndol amb clares connotacions polítiques.

José Luis Cagigas (Ràcing de Santander). Condemnat a catorze mesos de presó menor per delictes d'apropiació indeguda i per falsedat de documentació privada.

Francesc Palau (Castelló). Condemnat a sis anys de presó i a pagar una indemnització de 24 milions de pessetes per falsedat de documentació pública i privada.

Francisco Lucas Palacià (Torrevella). Ingressà a la presó després de ser detingut amb 23.000 dosis de cocaïna.

Jesús Gil (Atlètic de Madrid). El gener de 1999 va ser empresonat per presumpta malversació de diner públic.

FRANÇA

Bernard Tapie (Olympique de Marseille). Condemnat a dos anys de presó —que van quedar en sis mesos— per irregularitats econòmiques i delictes fiscals.

Francisco Borelli (Paris Saint Germain). Fou condemnat l'abril de l'any 1998 a quinze mesos de presó per irregularitats financeres.

Francois Yvinec (Brest). Empresonat l'any 1992 per portar el club a la bancarrota.

Jacques Amyot (Lilla). L'any 1992 va ser declarat culpable de quatre delictes de frau.

ARGENTINA

F. Ríos Seoane (Deportivo Espanol). Condemnat a dos anys de presó l'abril de 1995 per l'assassinat d'un dirigent de l'oposició.

Alberto J. Armando (Boca Juniors). L'any 1995 va anar a parar a la presó per fer costat a Juan Perón durant el cop militar contra el governant argentí.

URUGUAI

Miguel Restuccia (Nacional de Montevideo). Processat l'any 1979, juntament amb dos directius i tres intermediaris, per estafa.

ITALIA

Mauro Borsano (Torino). Condemnat el maig de 1996 a tres anys de presó per bancarrota fraudulenta, falsificació de balanç i apropiació indeguda.

Giusseppe Farina (Milan). L'any 1992 va ser condemnat a cinc anys de presó per la Magistratura acusat de "fons negres" no declarats a Hisenda.

Corrado Ferlaino (Nàpols). Va entrar a la presó el maig de 1993 per irregularitats en unes obres de reconstrucció després d'un terratrèmol.

Giusseppe Ciarrapico (Roma). Li van caure cinc anys i mig de presó per emetre factures falses de lloguers i compres de material que mai va ser lliurat.

Gianmarco Calleri (Lazio). Condemnat a un any de reclusió per intent d'extorsió i danys físics a una espanyola.

Romeo Anconetani (Pisa). Condemnat a trenta dies de presó per difamar els periodistes.

PORTUGAL

Jorge Gonzalves (Sporting Lisboa). Va arribar a acumular deutes desorbitats i, com que no podia afrontar-los, va fugir a Angola, buscat per la justícia portuguesa.

HOLANDA

Tom Harmsem (Ajax). Condemnat l'any 1990 per frau fiscal, juntament amb dos directius. Culpable d'ocultar a la Hisenda holandesa 250 milions de pessetes manipulant llibres de comptabilitat.

HONGRIA

Jozsef Stadler (Stadler). L'abril de 1998 va ser condemnat a nou anys de presó per frau i evasió d'impostos servint-se del club que finançava.

del jugador— arriba a "llogar" el futbolista des de ben jove. El cas més conegut és el del brasiler Ronaldo, que ja abans de fer el salt cap a Europa, amb només disset anys, tenia el seu futur en mans de dos apoderats, Martins i Pitta. Quan "Ronaldinho" no era més que una promesa de l'alegre futbol carioca, els dos personatges van signar un contracte amb el noi segons el qual li buscarien equip, al Brasil primer i a Europa després. I tants cops com fes falta, com així ha succeït.

I fa menys de vuit anys es va destapar una altra operació que va escandalitzar l'opinió pública anglesa: va ser el cas de

Jesús Gil, propietari de l'Atlètic de Madrid des de 1987. Ha estat a la presó.

Kane Jackson, un xiquet de cinc anys, pel qual un club anglès va oferir als pares més de dos milions de pessetes amb la condició que Kane s'incorporés a la disciplina de l'equip quan fes els tretze anys. El precoç futbolista, que des de ben infant gaudeix d'una tècnica exquisida, va arribar a entrenar-se en una ocasió amb un equip de la primera divisió anglesa!

I és que pel Regne Unit, i darrerament a altres països europeus —entre els quals Espanya— no és gens estrany topar-se amb responsables tècnics i patrocinadors de diverses firmes filmant partits de noiets que encara no han fet deu anys. A Itàlia, el Milan va oferir un bon sou, casa i feina a la família de Luigi Quarticelli, un altre nen-prodigí del futbol, a canvi d'un compromís amb el club que presideix Silvio Berlusconi.

Quan els diners poden amb tot.

Si la macroeconomia que senyoreja els grans clubs de futbol ha comportat un seguit d'operacions de dubtosa confiança, és ben cert que el poder del diner ha distorsionat massa vegades l'ètica esportiva. La compra de jugadors i/o àrbitres és una pràctica que s'ha produït repetidament en la història del futbol. I tot i que la rumorologia ha posat moltes vegades més pa que formatge en aquests afers, el pas del temps ha provat que alguns dirigents no s'han estat de res a l'hora d'adulterar el resultat final d'un partit. Si fem un cop d'ull a la història, veiem que al futbol espanyol de primera divisió es

Benard Tapie, president de l'Olympique de Marsella, acusat de mil i un escàndols.

va produir un cas en què la justícia va haver d'intervenir decisivament. Va ser l'any 1980 quan els jugadors del Màlaga, ja baixats de categoria, van cobrar pels tres gols encaixats davant el Salamanca, que s'hi jugava una plaça en competicions europees. Amb tot, no va passar res. Senzillament, es va anul·lar el resultat del partit i tothom va quedar impune. El lustre 1978-1983 va ser especialment mogut quant al ball de maletins i compra-venda de partits. En acabar la temporada 1978-79 l'entrenador del Rayo Vallecano Héctor Núñez va pensar deixar el futbol. La raó? Havia vist com els seus homes rebien ofertes per perdre (com així va succeir) davant el Betis en la darrera jornada. I Luis Milla, exjugador del Barcelona, del Reial Madrid i del València, va denunciar que un excompany del Barça li havia ofert diners per

perdre davant el Tenerife quan el jugador de Terol defensava la samarreta madridista i es disputava amb els illencs la possibilitat de ser campió de Lliga l'any 1992. Els blancs van perdre, el Barça va sumar un nou títol, però Milla no va tornar a parlar del cas. "És un secret que m'enduré a la tomba", va justificar.

També fa unes temporades que a Anglaterra, el famós porter Bruce Grobbelaar, del Southampton, va posar el futbol anglès en una situació complicada. Aquest jugador es va deixar fer un gol per encàrrec d'una poderosa organització asiàtica d'apostes, amb seu a Hong Kong i que darrerament tornen a portar de corcoll les autoritats futbolístiques. Els milers de dòlars que mouen aquestes màfies al sud-est asiàtic han fet trontollar el futbol d'aquella zona i ara comencen a treure el cap pel futbol europeu. De moment, el seu àmbit d'actuació encara no ha arribat a l'estat espanyol. En tot cas, Grobbelaar, exclòs a perpetuïtat per la FIFA, es va exposar a una pena de presó de dos anys. Finalment, però, va quedar en llibertat.

Els àrbitres també han estat moltes vegades a l'ull de l'huracà. Afortunadament, l'avanç del professionalisme en el col·lectiu arbitral està aturant els casos de suborns cap als encarregats d'aplicar la llei damunt el terreny de joc. Per exemple, l'àrbitre andalús Antonio Jesús López Nieto no va dubtar a denunciar el vicepresident del Dinamo de Kíev quan, el setembre de 1995, li va oferir dos abrics de visó i quatre milions de pessetes perquè perjudicés el rival dels ucraïnesos, el Panathinaikòs, en un partit de la Lliga de Campions. La UEFA va suspendre el Dinamo amb tres anys d'expulsió de les competicions continentals. Aquest fet no és gens estrany en el futbol de l'Europa de l'est. Diversos periodistes especialitzats en futbol internacional coincideixen a dir que a Rússia és on es practiquen més suborns. Segons Lev Bruni, redactor del diari *Civodina*, "a Rússia tothom sap el preu d'un àrbitre de qualsevol categoria, o quant costa un gol, dos..."

Un dels casos més foscos es va produir l'any 1993. Dos dies abans de la final de la Copa d'Europa entre el Milan i l'Olympique de Marsella, la justícia francesa va descobrir una estranya tran-

sacció econòmica efectuada pel president del club francès, Bernard Tapie, un autèntic mestre en el desviament de capital, factures falses, contractes ficticis, evasió fiscal, pagaments injustificats i nòmines en espècies. El jutge gal Philpon va descriure com una suma important de dòlars americans procedents de Marsella eren ingressats en un compte a Brussel·les i retirats immediatament per un intermediari francès. Tot això dos dies abans de la disputa del partit, guanyat pels marselesos per 1-0. Tot i les sospites que aquests diners havien de servir per comprar algun jugador italià o el mateix àrbitre, ni les autoritats esportives ni les ordinàries han pogut mai demostrar cap irregularitat. Però, i sense abandonar Marsella ni l'ombra allargada de Tapie, on sí que es va poder demostrar frau va ser en la compra dels jugadors del Valenciennes per deixar-se guanyar davant l'Olympique. El 24 de juny de 1993 la policia descobria una gran quantitat de diners enterrats, increïblement, en un jardí particular. Eren els francs que havien cobrat els futbolistes del Valenciennes. A Tapie li van caure vuit mesos de presó i el Marsella va ser condemnat a baixar a segona divisió. Arran d'aquell escàndol es va descobrir que Tapie havia engendrat una "caixa negra" de 2.500 milions de pessetes que, des del 1987, servia per a comprar rivals, àrbitres i altres activitats corruptives. Una bona part d'aquesta fortuna es destinava a farcir els àrbitres de regals. Un periodista esportiu francès explica que l'any 1987, la vespra d'un partit entre l'Olympique i el Hadjuk Split de Croàcia, a les dues de la matinada algú va trucar a la porta de l'hotel on s'allotjava. En obrir, va veure un conegut intermediari francès acompanyat d'una noia rossa de molt bon veure. S'havien equivocat d'habitació. La de l'àrbitre era la del costat del periodista... Més històries de la Costa Brava: hores abans d'un partit de Copa d'Europa a Marsella, Tapie va convidar l'àrbitre del partit a una festa en un dels seus iots. Mentre parlaven, el col·legiat no parava de fixar-se en l'extraordinari rellotge Cartier que lluïa l'empresari francès. L'endemà ja el tenia a l'habitació de l'hotel. I és que encara que la UEFA persegueix des de 1984 els regals als àrbi-

A l'esquerra, Paco Roig; va voler fer-se seu el València amb testaferros que li compraven accions. Dreta, Lorenzo Sanz, expresident del Madrid; utilitzà diners del club per jugar a cartes.

tres (un costum tradicional fins a aquesta data), exdirectius de Bernard Tapie asseguren que l'any 1989, la nit anterior a un partit entre els francesos i l'AEK d'Atenes, el club va gastar-se més de dos milions de pessetes en regals, menjar i hostesses perquè els àrbitres passessin una nit inoblidable a Marsella. En aquesta línia, els periodistes esportius de la ciutat de Barcelona també poden explicar històries de regals i visites als hotels on s'allotgen els àrbitres abans d'un partit de competició europea amb la presència del Barça com a local.

Primes a tercers, la màgia de la maleteta. Ni són elegants ni esportives. Però les primes a tercers, el pagament que un club fa cap als jugadors d'un altre equip per motivar-los a guanyar contra un tercer, estan acceptades per tothom. La història dels "maletins" no és pas nova. A les darreries dels anys setanta i a primers dels vuitanta tots els equips amb interessos esportius a final de temporada untaven altres equips perquè fessin un "esforç addicional". En la temporada 1979-80, per exemple, el Madrid va pagar unes bones vacances als jugadors del Betis que aconseguiren empatar a Sant Sebastià i deixar la Reial Societat, perseguidor del Madrid a la taula classificatòria, una mica més lluny dels "merengues".

Però quan la denominació "primes a tercers" va agafar més força que mai va ser en la darrera jornada del campionat

de Lliga 1991-92. El FC Barcelona necessitava que el Tenerife guanyés el Reial Madrid per poder ser campió. El bon joc dels illencs i els tres gols van ser celebrats per l'afició blaugrana, la *chicharrera* i també pels jugadors que aleshores entrenava Jorge Valdano, que es van repartir el contingut d'una bossa que algú del Barça els havia fet arribar. Dintre hi havia 20 milions de pessetes. Des d'aleshores aquesta pràctica es realitza sempre en acabar els campionats. I els jugadors ja no se n'amaguen pas, de fet ho públic. Lluny queden els temps en què la Federació Espanyola de Futbol va castigar els futbolistes del Tenerife que van comentar a la premsa el "regal" que havia arribat des de Barcelona.

Els presidents de la cobdícia. El president d'un club de futbol és, segons mana la jerarquia, la màxima representació de l'entitat. Però el diner i el negoci en mans de certs personatges que han arribat al càrrec presidencial, ja sigui per voluntat dels socis o bé del joc de les accions, han convertit el futbol en una font d'escàndols.

La tradició diu que la majoria de presidents són persones que han amassat —o heretat— un gran patrimoni, però que han estat mancats de prestigi social. Per a aconseguir aquest reconeixement han optat per la via del futbol, l'esport de les masses per excel·lència. Però, és clar, si molts d'aquests patricis de l'esport han fet fortuna amb operacions fosques, l'es-

til i la forma no es perdrà encara que hi hagi una pilota com a eix vertebrador de les seves activitats. I menys si aquesta pilota mou, en el cas de l'estat espanyol, mig bilió de pessetes l'any.

Deixant de banda el monopoli d'accions per fer-se amb el control d'un club (cas de Paco Roig amb el València), les estratègies per guanyar-se les simpaties de socis i penyistes (llegiu Josep Lluís Núñez al Barcelona) o el fet de comptar amb els favors de les autoritats (Florentino Pérez i els seus bons amics de l'Ajuntament i la Comunidad de Madrid), la llista de presidents de clubs de futbol d'arreu del món que han estat enxampats per la justícia per operacions il·legals és massa extensa per poder respirar tranquil. Tot seguit es detalla la relació dels màxims mandataris que han conegut de ben a prop els tribunals i, en molts casos, la presó.

Hisenda, en fora de joc. L'estat espanyol ingressa cada any uns 100.000 milions de pessetes en tributs provinents del món del futbol (IRPF dels jugadors, IVA, impost de societats). L'augment és degut, sobretot, als impressionants ingressos que obtenen els clubs gràcies a l'obtenció dels drets de televisió. Només cal dir que l'any 1985 la totalitat dels clubs espanyols ingressaven 400 milions de pessetes de la televisió. Aquesta temporada superen els 30.000 milions. Però també hi ha molts milions de pessetes que no hi arriben. I legalment haurien d'arribar-hi. Els dobles, triples i quadruples contractes dels jugadors en tenen la culpa.

L'afer es va destapar l'any 1988, quan el FC Barcelona resolía la liquidació al jugador alemany Bernd Schuster. Els problemes que van sorgir entre el club i el migcampista alertaren Hisenda, que obrí una investigació. Al cap d'uns mesos confirmaven les sospites. El futbol estafava molts diners al tribut públic a través d'una maquinària fiscal molt ben muntada. Resulta que Schuster tenia, com altres companys del seu equip i col·legues de professió, un doble contracte: un, l'oficial, on el Barcelona declarava la fitxa anual, el sou mensual i les primes del jugador; l'altre, el privat, segons el qual Schuster cobrava, via una

societat fantasma, els drets que li pertocaven en la cessió de la seva imatge com a persona pública. El frau era que, si bé Schuster pagava el 56% estipulat del seu sou oficial a Hisenda, només pagava un 35% dels drets d'imatge. Així, cada any els jugadors del Barça s'estalviaven de pagar un 20% de la "fitxa clandestina". Amb el pas dels anys, la maniobra continua a l'alça: els guanys per cedir la imatge solen ser superiors a la fitxa federativa. Aquest extraordinari "sobresou" no sempre és el club qui l'explota. En el cas del FC Barcelona, Televisió de Catalunya gestiona els contractes d'imatge d'alguns jugadors. I també n'hi ha que cedeixen els seus drets a empreses radicades en països anomenats "paradisos fiscals" com Luxemburg, Gibraltar, Andorra, Suïssa o les Antilles. En el cas del FC Barcelona, els consells de l'advocat Joan Josep Folchi, expert en l'ús de societats holandeses per amagar a Hisenda una bona part dels salaris dels jugadors. L'exadvocat del grup Torras-KIO i directiu del Barça de 1989 al 2000, va aconsellar a molts professionals de can Barça que firmessin un contracte de cessió dels drets d'imatge amb alguna societat holandesa (que solia ser Garondal Holding BV i Roprea International BV) que cedia la seva exclusivitat a societats ubicades en algun paradís fiscal.

I encara hi ha una tercer contracte que escapa del 56% de la Hisenda pública. Es tracta de les operacions que realitzen alguns jugadors, que es converteixen en marques comercials, de manera que el club que es fa amb els seus serveis contracta el jugador per una banda i la marca comercial per una altra. Així, el jugador pot cobrar del club part dels seus ingressos sense estar sotmesos a les retencions a compte de l'IRPF. La fiscalitat d'aquests convenis tan originals fan anar de cap l'Agència Tributària, que s'ha trobat amb una situació ben inesperada. Però sí que és irrefutable que els drets de marca gaudeixen d'un tractament fiscal més favorable que no pas la fitxa federativa.

Amb tot aquest maremàgnun de contractacions, la qüestió és que Hisenda reclama 3.500 milions de pessetes al FC Barcelona per retencions de l'IRPF no practicades en el pagament de drets d'i-

L'any 1988 Hisenda va començar a inspeccionar el Barça de Josep Lluís Núñez per suposada estafa al fisc. Mentrestant, Joan Josep Folchi assessorava els jugadors en temes fiscals.

matge a jugadors i tècnics. La qüestió encara és sobre la taula i el final es presenta llarg i incert. En el cas Schuster, la fiscalia va ordenar el processament de l'alemany, acusat l'abril de 1988 de defraudar 6 milions i mig de pessetes, i de Núñez, per presumpte delictes fiscal. Si bé primer els va demanar 100 milions de fiança, cinc dies després la va rebaixar a la meitat i al cap d'una setmana ho deixava en mig milió. Al cap de dos mesos la multa es reduïa a 25.000 pessetes i passat encara no mig any la mateixa audiència, a través del jutge Florit, va absoldre el president del Barcelona perquè la quantitat del frau fiscal no era delictiva. Al cap de molts anys, Josep Lluís Núñez tornà a topar amb Hisenda, però en aquesta ocasió per afers de la seva activitat privada i per l'escàndol que es generà per la suposada trama de corrupció de la xarxa d'inspectors fiscals de Catalunya.

Diner públic, diner dels clubs. El futbol professional a l'estat espanyol és un negoci on una de cada tres empreses està en bancarota. I això que rep més ajudes que cap altre sector. Disposa el futbol d'un privilegi per part de l'administració? La resposta és ben afirmativa. Els diversos "plans de sanejament", els diners que vénen de les travesses, les condicions especials en el pagament d'impostos (IVA i IRPF), els continuats *pelotazos*... són elements que permeten els clubs de futbol de sobreviure encara

que les despeses siguin més altes que els ingressos o que es gastin més de la partida pressupostada. A més, el futbol disposa d'un valor intangible que és el de la il·lusió col·lectiva. L'any 1995, la "guerra del futbol" en fou una bona prova.

Aquell any, la Llei de l'Esport exigia als clubs de futbol presentar els avals per respondre sobre els pressupostos destinats a la següent temporada. Però ni el Sevilla ni el Celta de Vigo van arribar a temps. La normativa governamental els obligava a baixar automàticament a segona divisió B. Les seves places eren ocupades pel Reial Valladolid i l'Albacete. Immediatament a l'execució del càstig, els aficionats andalusos i gallecs van sortir al carrer per protestar contra aquesta mesura sense precedents. La situació d'agitació social, batejada com la "guerra del futbol", va espantar les autoritats esportives, que no tingueren cap altra sortida que readmetre els dos clubs castigats i mantenir Valladolid i Albacete a primera divisió. La categoria d'or passava a tenir 22 equips, una situació esquizofrènica avalada pels dos clubs grans, Madrid i Barcelona. Però la burla a la llei l'acabaria pagant la ciutadania. A canvi d'un campionat amb 22 equips, els clubs van exigir a l'administració la reducció del tipus d'IVA aplicable al futbol. En altres paraules, pagar menys impostos que la resta de les empreses "normals i corrents".

Aquesta no ha estat, ni de bon tros, l'únic gest de generositat de les autoritats

cap al futbol. El Reial Madrid, rei dels favors d'estat al llarg de la història, s'ha beneficiat d'una estranya requalificació de la seva ciutat esportiva. al Paseo de la Castellana, que l'ha permès eixugar el seu deute històric i, fins i tot, poder gastar més de 12.000 milions de pessetes en un jugador com Zidane. El club que presideix l'empresari Florentino Pérez va arribar el passat mes d'abril a un acord amb l'Ajuntament i la Comunidad de Madrid per la venda d'uns terrenys que li reportarà un ingrés de més de 60.000 milions de pessetes en la malmesa caixa forta del club. En uns terrenys destinats exclusivament a l'activitat esportiva s'aixecarà un pavelló poliesportiu pagat pel pressupost públic i quatre gratacels, dos dels quals pertanyeran al Madrid. Una situació que ha aixecat tot tipus de comentaris. I més encara quan fa uns mesos l'Ajuntament de Barcelona, davant la pressió dels veïns del barri de Les Corts, va aturar el projecte Barça 2000, un projecte de l'expresident Josep Lluís Núñez per treure partit del patrimoni immobiliari del Barça. El megaprojecte permetria edificar un parc temàtic i centre comercial barcelonista i 28 sales de cinema, uns 100.000 metres quadrats de sostre. Per fer-se una idea, el projecte aprovat a Madrid comportarà l'edificació de 225.000 metres quadrats d'oficines repartits en les quatre torres.

No obstant el greuge comparatiu, ni el Barcelona ni l'Espanyol es podran queixar del seu consistori. Als anys seixanta, l'alcalde Porcioles va cedir a les pressions del Barça per requalificar el vell estadi de les Corts, una operació clau perquè el club superés la greu crisi econòmica que patia gràcies als 226 milions de pessetes que va rebre el president Enric Llaudet. L'any 1996, el govern municipal encapçalat per Pasqual Maragall va repetir la història amb la requalificació del desaparegut camp de Sarrià. Els 10.450 milions de pessetes van evitar la desaparició de l'entitat.

Però que quedí clar que les ajudes extraordinàries que reben els clubs no són exclusives de l'estat espanyol. A París, per exemple, l'Ajuntament ja ha subvencionat amb més de mil milions de pessetes el club de la capital, el Paris Saint Germain, una entitat moderna (es va cre-

Frank de Boer ha estat castigat per la UEFA per excés de nandrolona a la sang.

ar el 1975) per omplir el buit futbolístic que existia a la capital francesa.

Miscel·lània de la corrupció. La globalització del món del futbol encara no és pas absoluta. A Europa continua vigent la dualitat entre el jugador que és comunitari (nascut en algun país de la Unió Europea) i l'extracomunitari. El fet que, segons la UEFA, només puguin jugar tres futbolistes extracomunitaris a la vegada en un mateix equip ha comportat l'aparició d'una autèntica picaresca per part d'aquells futbolistes nascuts a Sud-amèrica però amb ascendència europea, una condició que, un cop provada, li atorga la doble nacionalitat futbolística. En altres paraules, el fa comunitari. Això recorda l'afer dels oriüds, destapat pel

Maradona fou expulsat del Mundial 1994 per donar positiu al control antidopatge.

FC Barcelona l'any 1973. L'advocat Miquel Roca i Junyent, per ordres del Barça, va viatjar a Sud-amèrica per esbrinar si era veritat que els més de 50 jugadors oriüds realment tenien pares o avis espanyols. L'allau de paraguaians que havien aterrat al futbol espanyol feia sospitar a les autoritats barcelonistes, que l'any 1969 no havien pogut fitxar el paraguaià Severiano Irala per la sinceritat d'aquest quan va admetre que havia jugat dos partits amb la selecció nacional del seu país, una condició que li impedia jugar posteriorment com a espanyol. Es deia que a Paraguai el certificat sobre l'origen del futbolista es falsificava com res. Així, ens trobem amb casos com el del jugador Miguel Ángel Adorno, que va jugar al València l'any 1971 i que, en arribar a Espanya, va confessar que els seus avis eren "de Celta".

Miquel Roca va demostrar que 45 dels 50 oriüds realment no ho eren. L'escàndol va propiciar que la Delegación Nacional de Deportes hagués d'obrir les fronteres als jugadors d'altres països, ja que des de 1962 es prohibia contractar futbolistes estrangers. Així, el Barça va poder fitxar l'holandès Johan Cruyff.

Avui, la falsificació de documents torna a embrutar la imatge del futbol europeu. A Itàlia els fiscals investiguen 24 jugadors extracomunitaris admesos a la Sèrie A per presumptes violacions a les lleis laborals de la Unió Europea. El cas més sonat ha estat enguany el del jugador uruguaià Álvaro Recoba, de l'Inter de Milà, que actuava al *calcio* amb un passaport fals. El fiscal demana una multa de 250 milions de pessetes al club i dos anys de sanció al jugador. Però aquest afer també ha arribat al futbol espanyol. El Tenerife, que enguany ha militat a la segona divisió, va jugar una part de la temporada amb el brasiler Barata com a comunitari, al·legant una doble nacionalitat brasiler-italiana. Però el passaport italià era fals. Tan fals com el passaport presumptament portuguès dels jugadors del Las Palmas Álvaro i Baiano, els quals la Delegació del Govern de Canàries els va retirar les targetes de residents comunitaris.

Trampes, drogues i futbol. En les darreres dues temporades diversos juga-

dors europeus han estat condemnats per consum de substàncies prohibides pels màxims òrgans futbolístics mundials. Les altes taxes a l'orina d'un esteroide prohibit anomenat nandrolona ha disparat el crit d'alarma. El darrer cas ha estat el de l'internacional holandès del Barcelona Frank de Boer, castigat per la UEFA quan es va demostrar que es va dopar amb aquesta substància. L'estiu de 1998 tots els membres de la plantilla del Parma, un dels principals clubs d'Itàlia, presentaven una taxa d'hematocrit superior al 50%. Aquest índex va fer sospitar que els futbolistes s'havien pres EPO (eritropoietina), una droga absolutament prohibida en el món esportiu i que fa augmentar notablement l'oxigenació de la sang i permet aguantar més i millor l'esforç físic d'un partit.

Aleshores, l'entrenador de la Roma, Zdenek Zeman, va denunciar el dopatge com a pràctica generalitzada al futbol italià. Les seves acusacions van motivar una investigació judicial i la dimissió del president del Comitè Olímpic Italià, Mario Pescante, després de l'"escàndol Acquectosa", és a dir, la desaparició de tota la documentació guardada en un laboratori romà sobre controls antidopatge i els resultats de diverses anàlisis que havien donat positiu.

Paral·lelament a aquests fets, un exmetge de l'equip holandès Twente va reconèixer que a les primeries dels anys setanta, la millor època de la història del club, havia estimulat mèdicament els seus jugadors. Les conseqüències es van pagar l'any 1995, quan dos jugadors del conjunt holandès van morir d'un infart.

Més problemes que afecten el futbol d'avui dia són la utilització —per no dir explotació— de mà d'obra infantil a l'Orient per les gran empreses d'articles esportius. Les imatges de nens de menys de deu anys fabricant les pilotes que posteriorment es comercialitzen arreu del planeta és un dels capítols més tenebrosos del futbol actual. Tot i que les grans indústries del sector asseguren haver posat fi a aquesta pràctica, els informes de la UNICEF i d'altres organismes internacionals continuen denunciant l'existència d'esclavatge infantil per a satisfer la demanda del col·lectiu futbolístic del primer món. I encara en l'àmbit

infantil, recentment un comitè parlamentari belga ha denunciat l'explotació de menors africans i brasilers que són portats a Europa amb l'etiqueta de promeses amb gran futur, però que en la majoria dels casos acaben sent abandonats pels clubs i immersos en la misèria. És, segons va dir el senador belga Jean Marie Bedecker, una "nova forma de tràfic d'éssers humans que provoca que més de 5.000 nens brasilers pul·lulin per tot Europa".

Més corrupció. L'ancestral pràctica de la revenda d'entrades, un negoci submergit que ja forma part del paisatge quotidià de qualsevol partit de futbol. A casa nostra, hem viscut en els darrers

El Madrid, rei dels favors d'estat, s'ha beneficiat d'una estranya requalificació de la seva ciutat esportiva, que li ha permès eixugar el seu deute

anys com una entrada pot viure un procés d'inflació que va esgarrifar. La disputa de les dues finals europees del València CF o de la final de la Lliga de Campions al Camp Nou l'any 1999 entre el Manchester i el Bayern de Munic ha reanimat un negoci que permet vendre una entrada per 100.000 pessetes quan el seu valor oficial és de 7.000. Ningú, ni la policia ni encara menys els directius dels clubs de futbol poden —o volen— fer res per dissuadir aquesta pràctica d'uns pocs. Segons la policia, la revenda no és delictu, només el principi d'una infracció administrativa. Se'n diu principi perquè algunes vegades els revenedors són també els responsables de falsificar o

duplicar les entrades. Llavors sí que és delictu.

Per últim, el racisme i la violència han estat, sobretot als darrers temps, un dels pitjors enemics del món del futbol. Tot i les campanyes de la FIFA a favor del joc net i les normes de cada país sobre comportament en un camp de futbol, el racisme i la xenofòbia han fet acte de presència massa vegades en la darrera temporada. Un jugador de quinze anys, de pare africà i mare noruega, va ser apunyalat en un carrer d'Oslo per fer declaracions contra el racisme. El jugador del Lazio Mihajlovic va ser suspès per la UEFA per rifar-se dels jugadors negres de l'Arsenal. A Albània aquesta primavera els jugadors negres de l'equip juvenil d'Anglaterra va ser l'objecte de burles racistes cada vegada que tocaven la pilota. I la llista de greuges podria ser inacabable. El Govern anglès s'ha compromès acabar amb el racisme a l'illa, i ha amenaçat d'expulsar dels circuits esportius qualsevol jugador, tècnic, directiu o aficionat que manifesti actituds racistes. A Itàlia s'ha decidit suspendre el partit si l'àrbitre veu pancartes o banderes clarament racistes.

Mentrestant, a casa nostra el problema major és en la conducta de reduïts però agressius col·lectius d'aficionats radicals que imposen la seva llei als estadi de futbol. Tot i que les manifestacions externes que puguin generar violència estan absolutament prohibides, és ben viu el debat sobre si són els mateixos clubs els que financen els desplaçaments d'aquests joves i violents aficionats. I tots els indicis ens diuen que, efectivament, els altres disposen de més facilitats que la resta de seguidors a l'hora d'aconseguir entrades i descomptes pels viatges. El problema és que l'actual Llei de l'Esport, jurídicament parlant, no pot actuar contra un directiu d'un club en el supòsit que es demostrés que aquest ha finançat els grups violents.

Massa històries tenyides de corrupció i violència fan perillar el sentit d'una frase atribuïble al gran jugador Pelé: "El futbol és el joc més bell de tots." Que la bellesa d'aquest esport l'allunyi de la foguera de les vanitats.

Jordi Finestres